

Пандемія не зупинила кропітку роботу хору «Карпати» і молодіжної організації «ПЛАСТ»

Живемо в дуже важкий період, позначений невидимим ворогом – коронавірусом «Covid-19». Рік тому, після успішних новорічних імпрез, ми були наповнені великим натхненням до дальшої роботи. Плани були великі, але пандемія діє на всі ділянки нашого життя, в тому числі і на культурну та суспільно-громадську діяльність Українського народного аматорського хору «Карпати» («Карпати») з Кошиць та Союзу скаутів «ПЛАСТ» українсько-русинської національності на Словаччині (ПЛАСТ).

Нас тішить, що ПЛАСТУ, і наперекір пандемії, вдалося зреалізувати всі головні проекти 2020 року – XXIII Літню школу українознавства та ювілейний XXV літній табір «Карпати 2020» за участі 106 осіб. Тішимося, що вже 5-й раз відбувся і літній пластовий табір «Канаш 2020», який здійснено в селі Лесне біля Михаловець з фінансовою підтримкою ПЛАСТУ. Зорганізували його самостійно наші пластові виховники та юнацтво, котрі виростили і усвідомлювалися національно в наших таборах. Це молодь з різних куточків нашого регіону. Юнаки: М. Гайдош, П. Гайдош, М. Панчак, М. Марко та Ф. Гвізд зі Свидника, М. Березняк з Бенядиковець, П. А. Бегені та Л. Самугельова з Кошиць, О. Леферович та А. Пітер-Бучко з Пряшева, С. Войчик з Меджилаборець, Ю. Штефанишин з Рівного, Л. Урам-Грицько з Габурі, Л. Пашмікова з Машурова, І. Галчикова з Нижньої Ядлової, керівники зустрічі пластові виховники: А. та І. Іванчиків з Свидника, Д. Янко та Е. Ногова з Кошиць, В. Шакова з Меджилаборець. Віримо, що вони понесуть далі нашу естафету, хоч умови дедалі складніші.

До вересня 2020 року систематично працював і новацький гурток в Кошицях під керівництвом Володимира Кравця. Через пандемію робота гуртка тимчасово зупинена. Гурток був учасником і пластового табору «Канаш-2020», де наші виховники на практиці могли застосувати свої пластові вмінності щодо роботи з новацтвом. Це підтверджує, що наша довгорічна робота не була даремною. Систематично працювала і Не-

дільна школа українознавства в Братиславі. Проект для фінансування школи реалізовано посередництвом ПЛАСТУ.

Вже більш ніж десять років весь український світ в третій четвер травня відзначає «День вишиванки». Коронакриза в 2020 році і це свято перенесла в онлайн-простір. До свята українців цілого світу приєднався і ПЛАСТ в Словаччині, який разом з Об'єднаною школою Т. Шевченка та Дитсадком з українською мовою навчання в Пряшеві та Основною школою з дитсадком в Орябині під

нальної ради СРУСР в Кошицях.

При підготовці проектів для хору «Карпати» 2020 рік ми назвали роком визначних ювілеїв, а саме: ювілейний 20-й річник Новорічного концерту за Юліанським календарем, урочистий концерт з нагоди 35-річчя заснування хору за супроводу «Музики Ювеналіс» та 85 років з дня народження його основоположника і диригента Левка Довговича.

Що ми встигли зреалізувати: – 6 січня 2020 року відбувся вже традиційний 19-й річник «Святий вечір з «Карпатами» за

▲ «Маланчин вечір 2020». Художній керівник Заслуженого академічного Закарпатського народного хору з Ужгорода Наталія Петій-Потапчук дякує Оленці і Левкові Довговичам за довгорічну співпрацю і запрошення на новорічні імпреди хору «Карпати».

захистом Посольства України в Словаччій Республіці підготував «Свято вишиванки 2020 онлайн».

У 2020 році, як і в попередніх роках, пластуни цілого світу напередодні різдвяних свят розповсюдили «Віфлеємський вогонь миру». Через коронавірус передавання на цей раз не було особистим, але онлайн. Іменем пластунів Словаччини світло від Латвії в Меджилаборцях символічно прийняла пл. прихильник Лівія Урам – Грицько і символічно передала його в Австрію.

Із-за коронакризи складнішими були умови діяльності хору «Карпати», яку необхідно розглядати в ширшому контексті, оскільки хор, крім концертів у Кошицях і мимо Кошиць, бере активну участь і в культурно-суспільній роботі, а також і в діяльності Регіо-

участі понад 60 осіб, між якими були і заступник голови Уряду СР Ріхард Раші, міністр культури Любіца Лашакова, довгорічні спонсори та прихильники хору «Карпати»;

– 11 січня відбувся уже 29-й річник «Маланчиного вечора» за участі 360 осіб, відкриття вечора короткою програмою здійснив Заслужений академічний Закарпатський народних хор (ЗАЗНХ);

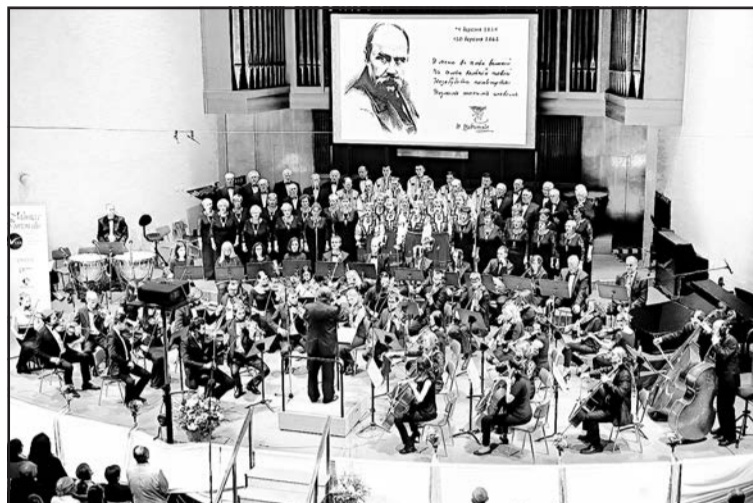
– 12 січня відбувся ювілейний 20-й річник Новорічного концерту, мистецьку програму якого підготував ЗАЗНХ. Драматургію концерту підготувала керівник ЗАЗНХ Наталія Петій-Потапчук у співпраці з диригентом хору «Карпати». Концерт був не тільки ювілейним, але з погляду мистецького і вершиною всіх попередніх річників. Понад 400 глядачів сприймали кожний номер концерту бурхливими оплесками;

– В рамках проекту «Ласкаво просимо до клубу» 29 вересня в клубі Регіональної ради СРУСР відбулася зустріч з ювіляром Левком Довговичем, 30 вересня відбувся літературний вечір, присвячений 120-річчю з дня смерті Олександра Павловича та 28 листопада пройшла зустріч під назвою «Пісня – душа народу».

Що нам коронакриза не дозволила:

Не відбувся урочистий концерт з нагоди 35-річчя заснування хору «Карпати», який було заплановано на 8 листопада 2020 року в Будинку мистецтв в Кошицях, де відбувалися і попередні ювілейні концерти хору за

(Продовження на 2 стор.)

▲ Із-за коронавірусу хор «Карпати» відсвяткував своє 35-річчя трансляцією запису концерту з нагоди 30-річчя хору з 2015 року на соціальних мережах.

Перепис 2021. Як нам далі бути?

Ви можете заповнити анкету через Інтернет або мобільну аплікацію.

15 лютого 2021 року в Словаччині розпочався перепис населення, будинків та квартир. Перепис населення 2021 року вперше в історії Словаччини повністю електронний. Він базується на поєднанні вже існуючих даних із даними населення. У нас є 6 тижнів для перепису, який закінчиться 31 березня. Також буде проведений допоміжний перепис населення, який розпочнеться у квітні та закінчиться у жовтні.

Ви можете знайти електронну форму з 14 запитаннями на вебсайті scitanie.sk, де вас чекають 14 швидких запитань.

Відповідно до чинного законодавства, кожен житель Словаччини зобов'язаний брати участь у переписі, а це торкається кожного, хто має постійне або тимчасове місце проживання в Словаччині. Вступом до «реєстрації» є rodné číslo. В кінці перепису ви можете переглянути резюме та завантажити документ.

Вам поставлять питання про місце проживання; чи перебували за кордоном принаймні 12 місяців з 1980 року; з ким проживаєте в квартирі за нинішнім місцем проживання; який ваш сімейний стан; скільки у вас народилося живих дітей; який у вас найвищий рівень освіти; якою є ваша робота; яка адреса вашого місця роботи; як часто ви ходите на роботу чи в школу; яким ви-

дом транспорту ви їдете на роботу чи в школу; яка ваша національність; зголошуєтесь і до дальшої національності; яка ваша рідна мова; яка ваша релігія.

Анкета доступна словацькою, угорською, ромською, українською, русинською, німецькою, англійською та французькою мовами.

У попередньому номері ми опублікували Звернення Центральної ради СРУСР до співгромадян з нагоди перепису населення, в якому, крім іншого, сказано:

«Ми не є проти народного русинства, бо ми б були самі проти себе і своїх основ. Але оживлення політичного русинізму в Карпатському регіоні стало засобом денационалізації нашого населення та занепаду національно-культурного життя всієї нашої національної меншини. До чого може вести далі продовження внутрішньоетнічної боротьби, догадатися неважко.

Русини-українці, які проживають в Словаччій Республіці, є найзахіднішою гілкою українського народу. Тому звертаємося до всіх співгромадян, до всіх тих, кому лежить на серці доля свого роду, не підпасти ворожій антиукраїнській агітації, а під час перепису населення записати свою національність як українську (русинську) з тим, що ми і надалі єдина національна меншина».

ПРИМІТКА: українські організації Словаччини сходяться на думці, що від результатів перепису багато чого залежить, головним чином те, яка сума буде виділена для підтримки культури русинів-українців. До уваги береться те, яка кількість громадян зголоситься до УКРАЇНСЬКОЇ національної меншини.

Редакція.

▲ Пластуни – зліва Барбора Диньова, Емма Ногова, Бранко Довгович, Катерина Кундратова, Яріла Диньова та Катерина Планетова – в програмі концерту «Шануємо наші традиції та визначні особистості».

▲ Члени бурави ювілейного 25-го табору і їх подякування «тітці» Олені Довгович за підготовку таборів.

Пандемія не зупинила кропітку роботу хору «Карпати» і молодіжної організації «ПЛАСТ»

(Закінчення з 1 стор.)

участі понад 700 глядачів. Через пандемію реалізацію урочистого концерту вирішили включити до проєктів на 2021 рік.

У зв'язку з ювілеєм хору була видана публікація про історію та діяльність хору під назвою «35 років хору «Карпати» з багатою фотодокументацією – 160 кольорових фотографій. Публікацію видано з фінансовою підтримкою Уряду СР та Кошицького самоврядного краю.

Не вдалося зреалізувати концерт «Шануємо свої традиції та визначні особистості», котрий щорічно проходить в рамках «Днів України в Кошицях», метою якого є віддати честь визначним особистостям нашої історії та показати багаті традиції нашого народу. Лейтмотивом концерту є: «Народ, який не знає своєї історії, не поважає свої традиції, своїх визначних діячів – приречений на зникнення».

В рамках проєкту «Лети, наша пісню» відбувся тільки Новорічний концерт. Не відбулися два тематичні концерти в нашому регіоні, один з них мав пройти 6 грудня 2020 року в селі Лютина. Для цих двох проєктів Фондом для підтримки культури нацменшин «КУЛТМІНОР» («Фонд») продовжено термін реалізації до 30-го червня 2021 року.

Крім наведених проєктів, в Кошицях щорічно організовано в грудні дуже популярні різдвяні концерти під назвою «Різдвяні традиції національних меншин в Кошицях». Останній 13 річник пройшов у 2019 році. Програма

концертів присвячена різдвяним традиціям. Після кожного концерту понад 400 учасників діставало символічні різдвяні подаруночки, а на подвір'ї Історичної ратуші організатори угощали всіх «Карпатським пунчем». Не відбувся 6 січня 2021 року ані 20-ий річник «Святого вечора з «Карпатами».

На 2021 рік у «Фонд» були надіслані традиційні проєкти «Лети, наша пісню», «Шануємо свої традиції та визначні особистості» та урочистий концерт «35 років хору «Карпати».

За ПЛАСТ були надіслані проєкти – «XXIV Літня школа українознавства та XXVI пластовий табір «Карпати-2021», котрі заплановано здійснити від 25 липня до 1 серпня 2021 року. Новими проєктами є «Недільна школа українознавства в Кошицях» та «Молодь – наше майбуття», замірний на вишкіл виховників пластових таборів. Робота з молоддю є нашим пріоритетом.

Необхідно підкреслити, що працюємо у специфічних умовах в багатонаціональному місті Кошиці, в якому репрезентуємо багату культуру нашого народу. Маємо широке коло глядачів, про що свідчать переповнені зали на наших імпрезах. Нашу діяльність підтримує і мерія міста Кошиці, свідченням чого є і слова заступника мера міста Луції Гурбальової: *«Дозвольте мені іменем міста Кошиці щиро і сердечно привітати Український народний хор «Карпати», який відзначає 35-ти річний ювілей. Вершиною святкування мав бути галаконцерт в концертному залі кошицького*

Будинку мистецтв, прагнучи якомога найбільш наблизити до громадськості виняткову красу та культурну спадщину українського народу, особливо у галузі хорового мистецтва. Хор із захопленням вивчає літургійні композиції, в яких виділяється музикальність та професійні якості диригента Левка Довговича. Завдяки хору місто Кошиці наближається до духовного багатства та традицій українського народу. Від щирого серця всім вам бажаю міцного здоров'я і в майбутньому багато творчого натхнення».

Керівництво «Карпат», як і багато дальших мистецьких колективів, в цих незavidних обставинах намагалося утримувати з членами хору та його прихильниками контакти онлайн у віртуальному світі на соціальних мережах, посередництвом яких в день річниці заснування хору трансливало відео з концерту 30-річчя «Карпат». Так само і 6 січня 2021 року відео з «Святого вечора з «Карпатами», пригадали онлайн «Маланчин вечір» та новорічний концерт за Юліанським календарем.

«Карпати» брали участь і в Міжнародному онлайн фестивалі української культури під назвою «Увесь світ. Україна» в місті Складовськ, Україна, за участі 10-ти українських творчих колективів з Австралії, Аргентини, Бразилії, Іспанії, Йорданії, Канади, Німеччини, Словаччини, Америки, Туреччини.

І на кінець «В песимізм треба знаходити оптимізм, мати перед собою мету і йти далі!»

Олена ДОВГОВИЧ.

Активні і в часи пандемії

Пандемія коронавірусу COVID-19 загальмувала життя у всіх сферах соціального та культурного життя суспільства, негативно вплинула на господарство в нашій країні.

Кожний з нас намагається не підлягати песимізму, навпаки, пробує знайти для себе чи своєї околиці, місця роботи, місця проживання дещо, чим би наповнити порожні від завживаних ініціатив простір, час.

В Словацько-українському культурному та інформаційному центрі в Пряшіві має своє місце і Союз русинів-українців Словацької Республіки та його центральна і регіональна рада. В його просторах за нормальних обставин регулярно проводилось велике число програм – засідань, зустрічей, вечорів поезії і музики, в тому числі вечорів, присвячених відомим і менш відомим постатям культурного життя русинів-українців. Презентувалась тут художня творчість письменників, майстрів пензля, ручні роботи, проводились виставки фотографій і т. п.

Центр української культури не буває порожнім ані в сучасній скрутній ситуації. Пандемічні заборони не дозволяють сходитись більшому числу відвідувачів, але є такі, які добровільно, дотримуючи всі гігієнічні норми, після негативних тестів на коронавірус, приходять в одиницях, щоб допомогти утримувати будинок, упорядковувати приміщення, де архівуються матеріали від 1945 року – починаючи Українською Народною Радою Пряшівщини, через Культурний союз українських трудящих і кінчаючи нинішнім Союзом русинів-українців. До

таких добровольців можна зарахувати Андрія Яцканина, Павла Богдана, Петра Бегені, Ладислава Цупера, Миколу Кундрачика, Мілана Коркобця, Мілана Жиграя, Мілана Манька та інших.

Під час таких робіт тут було віднайдено чи «вийнято із забуття» чимало цікавих матеріалів. Репродукції картин Тараса Шевченка та малюнки кращих українських художників за мотивами його творів, чи творів Лесі Українки, плакати до центральних свят СРУСР – свідницького, каміонського і інших, які свого часу виготовляли відомі академічні художники Пряшівщини, як Степан Гапак, Андрій Гай, Михайло Чабала, Степан Гавула чи Єва Бісс. Між іншим, якраз виставку картин Єви Бісс можна оглянути і у ці дні у виставочному залі центру. В архіві є всі видання газет і журналів колишнього КСУТУ і СРУСР. Знаходиться тут також багата бібліотека, передусім української літератури, але й різні видання, в тому числі вже рідкісні номери Репертуарного збірника, в якому і члени сучасних колективів НХТ можуть знайти багатий матеріал для підготовки програм, зокрема записи народних танців та пісень.

Названим добровольцям та й іншим, яким справа СРУСР не байдужа і в цих заклопотаних нашим майбутнім днях, належить подяка за їхню самовідданість та побажання, щоб Словацько-український культурний та інформаційний центр знову ожив піснями, художнім словом, зустрічами з людьми, які люблять свою культуру.

-сво-

РУСИНИ-УКРАЇНЦІ СЛОВАЧЧИНИ У ДЗЕРКАЛІ СТАТИСТИКИ (9)

Ставлення «Русинської оброди» до національних питань у той час збіглося з ліберальним підходом держави, яка у формулярах до перепису населення в 1991 році ввела дві національності – русинську й українську¹⁹. До першої записалося 16 937 осіб, а до другої – 13 847. Разом це становило 30 784 особи. Це на 8476 осіб менше, ніж у 1980 році. За переписом населення у 2001 році українцями себе записали 10 814 осіб, а русинами – 24 201 особа. Разом це становить 35 015 осіб. У порівнянні з 1991 роком, у 2001 спостерігаємо збільшення русинського населення на 7264 особи й зменшення українського на 3033 особи. Разом з тим, 49 099 осіб визнали русинську мову своєю рідною, 9480 осіб рідною мовою вважало українську. Офіційний перепис населення тільки підтвердив факт асиміляції обох національних меншин на користь словацької національності.

Після переписів населення в 1991 і 2001 роках уже неможливо ігнорувати русинів у Словаччині як самостійну національність. Ця національна меншина, згідно з нашими переконаваннями, в основі своєї споріднена з українською нацією, однак це, власне, наша думка, яку не хочемо нав'язувати прихильникам інших поглядів на цю проблематику. Згідно із законами Словаччини (відведеними від міжнародних законів), кожен громадянин має право обирати національність відповідно до своїх переконань. На практиці нерідко трапляється, коли в окремій сім'ї один із її членів записався до русинської національності, другий – до української, а третій – до словацької. Один уважає своєю рідною мовою русинську, другий – українську, а третій – словацьку. При цьому всі мають одних батьків.

Результати перепису населення 2011 року, до якого було видано нашу книгу «Národnostná menšina

pred zánikom?», були трохи несподіваними. Наперекір очікуванням, що кількість русинів-українців Словаччини буде й надалі зменшуватися, до русинської національності записало себе 33 482 особи, до української – 7430 осіб; разом – 40 912, що є на 5897 осіб більше, ніж десять років тому. Русини, таким чином, стали третьою найчисленнішою національною меншиною в Словаччині (після угорців та ромів). Разом з тим, 55 469 осіб заявило, що їх рідною (материнською мовою) є русинська, що є на 6370 осіб більше, ніж 2001 року. Українську мову своєю рідною (материнською) 2011 року вважало 5689 осіб, що є на 2190 менше, ніж у 2001 році.

Успіх русинів був спричинений і більшою «допереписною» активністю русинських організацій у порівнянні з українськими організаціями – у пресі, на радіо, телебаченні, на білбордах. Русинам удалося перетягти на свій бік навіть двох міністрів уряду Словацької Республіки (Роберта Калиняка та Івана Міклоша), які перед переписом заявили, що є русинської національності і закликали своїх одноплемінників записувати себе русинами.

Нестабільна національна самосвідомість русинів-українців Словаччини до певної міри спричинена й тим, що ані русини, ані українці на сьогодні (на відміну від минулих років) не мають своїх національних лідерів, які б були для них прикладом. Здається, що останніми такими лідерами були благословенні єпископи Павло Гойдич і Василь Голко, яких за національні й релігійні переконання піддали жорстоким мукам, довгостроковим ув'язненням, а Павло Гойдич і смерті. Треба підкреслити, що в минулому (на відміну від сучасності) Греко-католицька церква була голов-

ною опорою національної самосвідомості русинів-українців.

У перші повоєнні роки шанованими серед русинів-українців були представники Української Народної Ради Пряшівщини: Василь Караман (1903 – 1961), Петро Бабей (1900 – 1979), Петро Жидовський (1890 – 1947), Іван Рогаль-Ільків (1917 – 2002), Василь Капішовський (1914 – 2002), Діонізій Ройкович (1910 – 1974), Дезидерій Миллий (1906 – 1971) та ін. Між русько-українською молоддю значну популярність мали керівники Союзу молоді Карпат – Андрій Сушко (1917 – 1995) та Йосиф Сопко (1914 – 2000). Після комуністичного перевороту в 1948 році майже всі вищезазвані були відсторонені від своїх посад. Діячі нового Культурного союзу українських трудящих були номенклатурними кадрами Комуністичної партії Словаччини, призначеними «зверху». Вони вже не були такими популярними серед населення, як їхні попередники.

Певне оновлення національного життя русинів-українців Словаччини принесла «Празька весна» 1968 року. Лідерами могли стати Іван Мацинський (1922 – 1987), Юрій Бача (1932 – 2021) та ін. Їхні виступи на публічних зборах та на радіо привертала загальну увагу і підтримку. Після окупації Чехословаччини військами Варшавського договору і внаслідок «нормалізації» нова влада змусила їх замовчати, а деяких і ув'язнила.

Після «оксамитової революції» 1989 року вже нікому (ні з русинської, ні з української сторони) не вдалося набути загальної популярності й довіри серед широких мас населення. Інтелігенція, яка жила переважно в містах, віддалялася від життя в селах і першою підлягла асиміляції. Національно свідомі русини-українці спрямували свою ді-

яльність майже виключно на народно-художню самодіяльність та патріотичні виступи по радіо і в місцевій русинській та українській пресі (яку читала лише незначна кількість русинів-українців). Вплив друкованого слова на широкі маси населення в той час був мінімальним. Вузьке коло патріотично налаштованих українських і русинських журналістів та письменників у друкованих виданнях правдиво зазначали негативні явища в національній політиці, однак не показували реального виходу з кризової ситуації. Тиражі русинських і українських видань щорічно зменшуються, оскільки кількість постійних передплатників, які навчалися в українських школах, зменшується, а сучасне молоде покоління здебільшого не володіє абеткою.

Греко-католицька церква, яка, як ми вже зазначили, завжди була оплотом та захисником «руськості» своїх віруючих, після «оксамитової революції» 1989 року відкрито обрала шлях словакізації обрядів та вірян. Усі їхні видання друкуються словацькою мовою за винятком журналу отців Василіанів «Благовістник» та журналу Общества ім. Іоанна Хрестителя «Artos» (у яких матеріали публікуються русинською мовою, однак латиницею) та ще двох-трьох парафіяльних органів (друкованих теж по-русинськи). Невелика група народодлюбів з духовенства, які переклали Святе Письмо та інші церковні книги народною мовою (отці Василіани, священники Франтішек Крайнак, Ярослав Поповець, Іван Барна, Микола Ясик та ін.), не знайшла розуміння церковної верхівки, і їхні переклади не були імпримовані церковною владою, тому не можуть загально використовуватися під час богослужень, а лише у вузькому колі приходів за спеціальним дозволом.

Зв'язки Греко-католицької церкви Словаччини з Українською греко-католицькою церквою в Україні є мінімальні. У 2001 році греко-католицьку релігію у Словаччині задекларувала 219 891 особа. У 2011 році – 206 871, що є на 12 960 осіб менше.

Православна церква на богослужіннях зберегла традиційний церковнослов'янський обряд, однак у спілкуванні священика з віруючими теж використовують словацьку мову або місцеві діалекти. Своєї церковні видання друкують тільки словацькою. Православна церква у Словаччині зберегла свою автокефалію (самоврядність), однак у духовній сфері орієнтується на Російську православну церкву, у вищих закладах якої значна частина її керівників здобула освіту. У 2001 році православне віросповідання декларувало 50 363 особи, у 2011 – 49 133, що є на 1230 осіб менше.

Слід зазначити, що ні на Греко-католицькому, ні на Православному факультетах Пряшівського університету ані українська, ані русинська мови взагалі не вивчаються, навіть як необов'язкові предмети.

До широковідомих особистостей серед русинів-українців Словаччини належать виконавці русинських і українських пісень, незалежно від їхньої національності або національної орієнтації – Марія Мачошко, Анна Сервицька, Анна Порач, Микола Петрашовський, Моніка і Андрій Кандрачі та багато інших. Завдяки фестивалю, розповсюдженню аудіо- й відеоносіїв, їхні імена відомі не лише в найвіддаленіших селах, а й далеко за межами Словаччини.

Микола МУШИНКА,
Олександр МУШИНКА.

¹⁹ До того часу русини, українці, карпатороси під час офіційних переписів населення наводилися в одній спільній рубриці: руська (rusínska) до 1950 року, або українська – до 1980 року.

Не слухайте нових «мовотворців»!

«Ми звикли традиційно ховати від себе ту правду, над якою треба було найбільше подумати» (Євген Сверстюк (1927-2014) – український громадський діяч, літературний критик, мислитель, політв'язень радянського режиму)

Шукати і гортати старі видання у букіністичних магазинах – це своєрідний, так би мовити, детектив. Перед вами відкривається щось неочікуване.

Так, відкриття стовідсоткове! Прочитавши, людина починає розуміти, що у багатьох випадках насправді не треба відкривати Америку... Це торкається і нових «мовотворців».

Автор цих рядків нещодавно натрапив на цікаве видання. Ще у 1919 році вийшла брошура Яроміра Нечаса (на фото)

«Шире слово про відносини чесько-українські» («Uprímné slovo o stycích česko-ukrajinských»). Кілька слів про автора згаданого видання. Яромір Нечас (1888-1944) – чеський політик, один з активних діячів соціал-демократичної партії Чехословаччини. Він був секретарем Директорії Підкарпатської Русі з моменту прилучення Закарпатської України до Чехословацької Республіки. Гасло «Нечас» знайдете і в «Енциклопедії українознавства», Том 5. – Львів: Наукове товариство імені Шевченка, 1996. – С. 1757, де пишеться, що він автор популярних праць про українську справу взагалі та на Закарпатті зокрема.

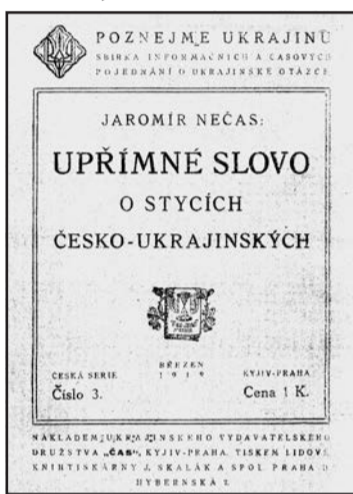
У розділі «Про політичні відносини чехів і українців у колишній Австро-Угорщині» Яромір Нечас на початку ознайомив громадськість з поглядами чехів на українські справи, бо «аж до спалаху світової війни українці для чехів були невідомі. «Україна» була для них лише етнографічним поняттям, її народ, мова були для них чужими...». Але, як пише далі: «Криги між чехами та українцями розтанули. Чехи прозріли. Після розвалу центральних великих

держав надійшов час, коли народи мали здавати екзамени на атестат зрілості. Українці бездоганно витримали іспит і показали себе у повній життєвій силі, заперечили усі теорії про те, що вони не здатні до державотворчих справ...».

Автор не обминає і наші терени. У цьому зв'язку Яромір Нечас пише: «...Vznáším k české i ukrajinské veřejnosti vroucí apel, aby se nedaly svést k nepřeloženým činům a výrokům pro uherskou Ukrajinu. Uherská Rus, ten nešťastný, zaostalý koutek ukrajinské země, nesmí nám být předmětem sporu, nýbrž od přírody předurčenou a milou styčnou plochou, kde Češi dokáží, že nejsou «Prušáci» Slovanstva, a Ukrajinci na druhé straně že chtějí být opravdu našimi bratry a pevným mostem mezi západními a východními Slovany. Za neprozřetelné, netaktické a nesprávné však pokládám, když noviny pro východní Slovensko vydávané («Východní Slovensko») mají hlídku pro Ukrajince určenou psanou v jazyku velkoruském a ne ukrajinském. Zkuste přečíst prostěmu «Rusňákoví» z východních Uher tuto rubriku a přesvědčte se, že jí nerozumí. Přeložte mu ji do ukrajinštiny a pak mu ji přečtěte a uvidíte, který z obou jazyků je na «Uherské Rusi» živým jazykem. Jestli jsou však československým republikánům v této věci kompetentní jediné rusínští porovné, kteří vzpomínají stále ještě na to staré zpátečnické Rusko – pak vydávejte jenom dál pro ukrajinské mužky velkoruské listy!» Ще раз наголошуємо, що ці слова було написано у 1919 році!

Виходить так, що за авантюрою творців нової мови слід бачити вигоду, користь для всіх урядів Словацької Республіки. Всі знають, що за цим приховані, але і наявні політичні наміри. А творців «нової мови» приваблює, заманило дзеленчання легко зароблених грошей.

(яф)

Гуменне оцінило заслуги ювілярів

Місто Гуменне не забуває про людей, які значною мірою допомагали розвитку міста і регіону. Як інформує пресслужба Міського уряду, 17 лютого приматор Гуменного д-р, інж. Мілош Меричко

прийняв інж. Василя Ґузана з нагоди 70-річчя з дня народження і колишнього предносту Окружного уряду в Гуменному Василя Ґавулу з нагоди його 75-річчя.

Обидва ювіляри – вихідці з

Лабірщини. Василь Ґузан (нар. 29.1.1951 р.) походить з русько-українського села Збійного, а Василь Ґавула (нар. 15.1. 1946 р.) – з Чабин.

Під час зустрічі приматор Мілош Меричко особливо оцінив заслуги Василя Ґузана у підготовці проектів транскордонного співробітництва Словаччина – Польща та Словаччина – Україна.

Значні заслуги Василя Ґавули в тому, що йому з позиції предности Районного уряду в Меджилабірцях вдалось реконструювати залізничну лінію до польського Лупкова. Після виникнення самостійних округів Снина і Меджилабірці він повернувся до Гуменного і працював на відділі соціальних справ Окружного уряду. Функцію предности Окружного уряду в Гуменному у справах Снини і Меджилаборець виконував до 2010 року, коли вийшов на пенсію.

-мі-

▲ На фото (зліва): Василь Ґузан, Мілош Меричко, Василь Ґавула.

Центральна площа в Старій Любовні стане доступнішою

Пряшівський самоврядний край (ПСК) на днях повідомив, що з 21.1.2021 року приміські автобусні сполучення BUS Karpaty будуть доставляти пасажирів на центральну міську площу (námestie sv. Mikuláša) в Старій Любовні.

ПСК у співпраці з містом Стара Любовня та компанією IDS Východ, s.r.o. пристосував маршрут руху приміських автобусів до потреб пасажирів.

«Завдяки цій зміні як працюючи, так і студенти будуть мати кращу можливість дістатися до центру Старої Любовні. Замість того, щоб шукати місце для паркування та витрачати час у транспортних пробках, вони можуть комфортно подорожувати приміським транспортом до площі. Ми також допоможемо людям похилого віку, які неодноразово залежали від інди-

видуального транспорту. Якщо їм потрібно було звернутися до лікаря, вони були далеко, бо дорога від автобусної станції до лікарні – приблизно півгодини. Тепер буде набагато ближче. Введення цієї зміни веде до збільшення преференцій громадського транспорту в Старій Любовні», – заявив голова ПСК Мілан Маєрський.

ПСК

Нарада лемківських організацій

20 лютого ц. р. в онлайн форматі відбулось засідання Президії Світової федерації українських лемківських об'єднань (СФУЛО), членом якої є й Союз русинів-українців Словацької Республіки. В Президії його представляють заступники голови ЦР СРУСР Павло Богдан та Віктор Бандурчин. Крім них, в засіданні взяли участь представники лемківських організацій з Польщі, України, США, Канади та Сербії.

Голова СФУЛО Ярослава Галик ознайомила учасників з діяльністю федерації в другому півріччі 2020 р. та з фінансовою ситуацією. Доповненням звіту були виступи представників членських організацій про їх роботу та проблеми. Зрозуміла річ, що з огляду на пандемію коронавірусу діяльність організацій була значно обмежена, але декотрі акції вдалось провести, між ними і акції СРУСР, як 66 Свято культури русинів-українців Словаччини у Свиднику чи 55 Фестиваль фольклору русинів-українців Словаччини в Каміонці. Інші організації обрали онлайн формати. Таким способом презентувалися: 38 «Лемківська ватра» в Ждині (Польща), XXI Міжнародний фестиваль лемківської культури «Дзвони Лемківщини» в Монастирських (Україна), 35 «Лемківська Ватра» на Оселі в Канаді. Ці культурні акції широко транслювалися на Youtube, в соціальних мережах (Фейсбук), і вони є в доступі для перегляду й сьогодні.

Водночас у цьому році з'явилася низка нових книг і публікацій на лемківську тематику. Побачив світ три томник «Етнографічні групи українців Карпат: лемки, бойки, гуцули»

під науковою редакцією академіка НАН України, професора С. Павлюка. На виході з друку «Словник лемківських говірок» П. Пиртея та книга Ю. Боечко «Недоспівана пісня лемківської долі». Нові ґрунтовні наукові дослідження про події в Закарзонні висвітлені в книгах: «Насильство і хаос» Я. Сирника, «Лемківські долі: трагізм і пам'ять поколінь» І. Любчика, на виході з друку книга Є. Місила про жертви Явужно, дослідження І. Галагіди та інші. Перевидана «Книга пам'яті Лемківщини 1944-1946» Я. Галик.

Завершується робота над фільмом «Депортація 1944-1946».

З нагоди 150-ліття Філарета Колесси, дослідника Лемківщини буде перевидано його збірник пісень «Народні пісні з Галицької Лемківщини» 1929 року видання.

Розпочато створення групи дослідників для проведення експедицій до Польщі на Лемківщину з метою створення Книги пам'яті сакральних споруд Лемківщини.

Широка дискусія розгорнулася над проблематикою виправлення кривд наслідком примусового переселення лемків. Голова СФУЛО Я. Галик інформувала, що у Верховну Раду України було подано законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визнання депортованими громадян України, які у 1944-1951 роках були примусово переселені з території Польської Народної Республіки».

СФУЛО також готується до свого 7-го конгресу. Між кандидатами на місця проведення конгресу є і Словаччина.

-пб-

На Львівщині проголосили 2021 рік роком Маркіяна Шашкевича

На Львівщині проголосили 2021 рік – Роком Маркіяна Шашкевича – священника, засновника нової української літератури в Галичині. Таке рішення ухвалили депутати Львівської обласної ради.

Маркіян Шашкевич – український письменник, поет, засновник нової української літератури в Галичині, священник УГКЦ, релігійний та культурно-громадський діяч, натхненник національного пробудження Галичини. Очолив «Руську трійцю», ініціатор видання альманаху «Русалка Дністровая» (1837). Виступав за рівноправність української мови з польською в умовах того часу.

1836 року виголосив першу промову українською мовою в музеї семінарії перед представниками духовної влади, запрошеними, а згодом – в соборі Св. Юра.

Відстоюючи українську мову, Маркіян Шашкевич виступав

▲ Маркіян Шашкевич.

проти впровадження до українського письма латинського алфавіту. Шашкевич склав перший в Галичині шкільний підручник для дітей – «Читанку для діточок в народних школах руських». І саме Шашкевич ввів таке знайоме й милозвучне слово в українську мову як «читанка».

Поезію Шашкевича переклали понад 15-ма мовами. Шашкевич першим в історії української літератури почав писати сонети.

На думку Кирила Студинського, Маркіян Шашкевич був «першим русином у Галичині, який проїнявся ідеєю національності».

Помер Маркіян Шашкевич у злиднях від туберкульозу в селі Новосілки, де його й поховали. У 1893 році відбулося перепоховання у Львові на Личаківському цвинтарі.

«Релігійна правда».

▲ Пам'ятник о. Маркіянові Шашкевичу у Львові

До геніальних особистостей, чи твори сягнули мистецьких верховин людства, належить Леся Українка – Лариса Петрівна Косач-Квітка – поетеса, перекладачка, культурна діячка, постань якої овіяна любов'ю.

Леся народилася 25.2.1871 року в м. Новограді-Волинському (тепер Житомирська область). Художній талант виявила у всіх літературних родах: ліриці, драмі, епосі. Збагатила українську поезію новими темами й мотивами. Досконало володіючи катренами й октавами, сонетами й оригінальними строфічними будовами, використовуючи античний гекзаметр, верлібр, п'ятистопний вірш

ко, тому, як згадує Леся Українка, «п. Квітка розпалився великою жадністю і все просив, що бачив». Тут, у Криворівні, зустрілися з Франками і Гнатюками. Франко був якийсь пригнічений, і це зразу зауважила поетеса. Він мало говорив, а почавши про щось розмову, тут же швидко уривав її «або закінчував так-сяк почату фразу», як висловила Леся.

Вибираючись із Криворівні до Буркути, відпустили фіакр (бо вийшло б дуже дорого) і поїхали звичайною фірою. Дуже трясло, Леся Українка вставала і йшла пішки, порвала черевики, так що прийшлося залишити їх лагодити у корчі, де зупинилися на

онату, де перед поїздкою «на залізні води» мешкала поетеса. Вона повідомила, що організує літературний вечір в Лесину честь і просить бути на ньому присутньою. Пані Анна дуже серйозно готувалася і навіть зверталася за допомогою до Михайла Павлика, щоб той допоміг із підготовкою реферату про Леся Українку.

Однак Леся не змогла взяти участь, позаяк лист прийшов із запізненням, а дорога була далекою, і вона, хоч як би й хотіла, не встигла б дістатися до Вишніці на 25 серпня за один день. Тому вечір відбувся без неї. І, як пише директор Чернівецького музею

ЗГАДУЄМО ІВАНА ПРОКІПЧАКА (06.01.1917 – 26.02.1991)

Цими днями минуло 30 років од смерті нашого українського письменника Словаччини, суспільно-громадського, державного і політичного діяча Івана Прокіпчак, людини чесної, занадто працюючої і скромної. Таким я його знав. Іван Прокіпчак у моєму житті відіграв важливу роль, хоч він того навіть не усвідомлював. Перше ми зустрілись влітку 1950 року на одному партійному активі в Гірлівцях, де мені доводилось виступити проти махінацій сільського господаря із села Кукова. Іван Прокіпчак тоді працював на ідеологічному відділі Пряшівського крайкому партії і запам'ятав мене, бо інакше не могло бути, щоб мене, початкуючого учителя, було переведено із Камійонки через два тижні, де я почав учительвати, на посаду директора Народної школи руської (української) до Пряшева і призначено за префекта гуртожитку по вулиці Строморадіє, 3. Гадаю, що це була його заслуга. Правда, я його ніколи не спитав, чи це він порадив шкільним органам, але його батьківське ставлення до мене я відчував до самої його смерті. Перехід до Пряшева означав злам у моєму житті і вирішив подальшу мою долю. Звідси через рік моя дорога вела до Братислави на Повереницьку шкільництво, де я попрацював рік, і знов повернувся до Пряшева, але уже як студент філіалу Педагогічного факультету Словацького університету.

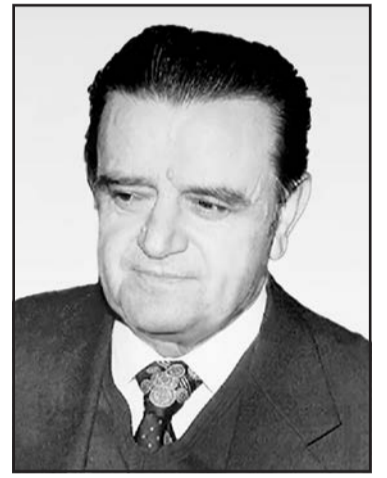
Іван Прокіпчак народився 6.1.1917 р. в Меджилабірцях, там закінчив гірничу школу, потім і Пряшівську руську учительську семінарію (академію) 1935 року, учительвав у різних селах, поки його не мобілізували в армію, але на фронт не послали, бо німці забрали його та його військову частину в полон і транспортували в концтабір. По дорозі йому та дальшим вдалося втекти із табору (1944).

Іван Прокіпчак після 1945 року працював на різних посадах: шкільний інспектор, голова ОНК у Сніні, секретар КК Чехословацько-радянської дружби, директор ПУНА, працівник апарату КК КПС в Пряшеві, голова ОНК в Гуменному, депутат СНР (1948-1956 і 1972-1976), голова ЦК КСУТ (1971-1979), член Української секції спілки словацьких письменників – УС ССП (1975-1985), директор української школи-інтернату в Гуменному тощо. Вже самий перелік посад говорить про те, що він мав безпосереднє відношення до різних ділянок сфер культурно-національного життя русько-українського населення Галичини. Посилали його там, де було треба вирішувати складні проблеми. Саме тоді, коли він був членом комітету УС ССП, мені довелося очолювати комітет УС ССП, і ми зблизились, потоваришували. Мене чарувала його скромність, хоч він був старший і досвідченіший, не давав про це знати. Був це складний нормалізаційний час, тоді з наших рядів було виключено Єву Бісс, Івана Маціньського, Михайла Шмайду і заборонено друкуватись Василеві Далею, Сергієві Макарі, Ганні Коцур. Він разом з нами це боляче переживав, бо це були талановиті письменники і ми вважали це великим ударом для нашої літератури. Він знав, що це означає, бо й сам зазнав теж чимало кривд.

Не мені оцінювати його суспільно-політичну і громадську діяльність. Оцінку його діяльності дали окремі організації, в тому числі КСУТ. Я можу сказати лише слово-два про його літературну діяльність, яка не була на окраїні нашого літературного життя, але у самому центрі.

Наперекір звантженості, він знаходив час і для літературної творчості, а це мені імпронувало. Вже під час навчання в учительській академії пробував писати оповідання «карпатським мовою», але не друкував своїх письм. Аж 1955 року видав першу збірку оповідань «Ранок». В центрі його уваги було наше довоєнне село і люди села, які століттями мріяли дотримувати свою давню православу віру («Ілько Сук»), жити вільно, рівноправно і рівноцінно, без експлуатації («Панська сваволя», «Марія»). Зрозуміла річ, перші твори писав так, як було тоді прийнято – минуле погане, сучасність – добра, а чекає нас

майбутнє ще краще, без глибокого відтворення психології і мотивів поведінки окремих персонажів. В його творах добро завжди перемогло соціальне і національне зло, яке панувало на сході нашої країни.

Дещо кращими оповіданнями здаються ті, які склали збірку «Боротьба починається» (1956), хоч тематика та сама ж – наше старе, довоєнне село і тяжке та складне життя селян («За землю», «За хліб», «Співчутливий отаріюш»), повоєнне село – перші кроки колективізації села («Боротьба починається», «Не виплатилось»). Збірка збагачена і сатирично-гумористичними оповіданнями («Незамінімі особи», «Один за всіх» та інші), в яких піддав критиці бюрократизм, міщанство та інші недоліки повоєнного життя на селі.

Найкращими творами І. Прокіпчак вважаємо ті, які склали збірку оповідань «Вибірні» (1965), в яких зобразив, які великі моральні, політичні, господарські і міжлюдські шкоди завдав культ особи нашому суспільству. Та не лише нашому. Треба сказати, що й він сам зазнав негативну культу особи на власній шкурі, який незаконно довів його аж до в'язниці. Тривав певний час, коли його помилювали і реабілітували. Найкращим твором збірки вважаємо повість «Будемо жити». Йому вдалося відносно переконаливо художньо і вмотивовано зобразити і показати тернисті шляхи сироти Йолки від дитинства, через війну, антифашистську боротьбу і післявоєнне життя, зобразити, як поступово ставала свідомою, політично зрілою жінкою, яка активно включилася у будівництво народно-демократичного суспільства. Все це зобразив, як на мене, в цілому успішно. Якби нічого іншого не написав, і так би заслуговував, щоб його вважали успішним письменником.

Остання його збірка оповідань «Шлях батьків» (1987) містить оповідання, в яких намагався зобразити тяжке життя селян до війни і перші роки після війни, колективізацію села, різні труднощі, комплікації, як тяжко сприймали люди, наші батьки, новинки, які запроваджувала нова влада. Він не скривав труднощі на шляху до соціалізації села. Не у всіх творах йому вдалося художньо зобразити цей складний і тернистий шлях піднесеного села. Вони мають скоріше пізнавальне, історичне значення, ніж художнє.

Такого я знав Івана Прокіпчак. Певен, якщо мав більше часу для вивчення проблем, які зображував чи описав, вийшли б більш художньо.

Востаннє з Іваном Прокіпчак я зустрівся на його похороні у Гуменному. Я приїхав попрощатись з ним від імені українських письменників Словацьчини і подякувати йому за вклад у нашу українську літературу і культуру, за його ставлення до мене, але організатори похорону не дали мені слово, бо похорон був церковний. Так я лише в душі з ним попрощався і подякував.

Іван Прокіпчак назавжди залишиться в моїй душі як людиною чесною, працюючою, яка любила свій народ, його культуру і літературу, але не любила гучних, пустих слів.

Михайло РОМАН.

Стежками Лесі Українки на Гуцульщині Минає 150 років з дня народження Лесі Українки

тощо, урізноманітнила строфіку, ритміку й метрику української поезії. Літературний доробок Лесі Українки оприявив світовий рівень українського мистецтва слова. Шедеврами поетеси є драми «Лісова пісня», «Камінний господар». Заслуговеє на увагу і її мистецька проза, в тому числі – казки.

Леся Українка займалася фольклористичними студіями, збирала перли народної словесності, з її голосу записано понад 220 народних мелодій.

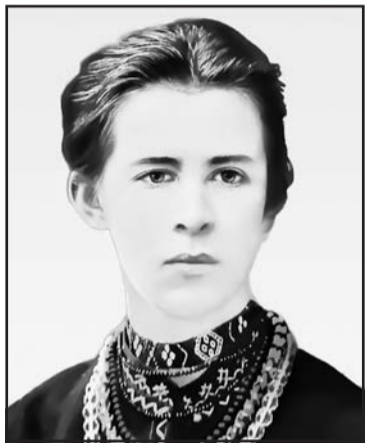
Сердечні почуття плакала Леся Українка до Гуцульщини. Про цей дивовижний край дізналася вона від свого дядька Михайла Драгоманова, якого дуже поважала. Драгоманов мав тісні зв'язки з багатьма громадськими і культурними діячами Галичини, багато літ (аж до своєї смерті в 1895 р.) дружив з Михайлом Павлицем, що народився в Косові, і тому його розмови про Карпатський край з племенницею, яку він цінував як майбутню визначну літераторку, були сповнені цікавих етнографічних подробиць, переказів про гуцульські народні вірування, мистецькі традиції. Леся Українка мала змогу переконатися в чарівності гуцульських вишивок, коли її мати, Олена Пчілка, отримала від станіславського фольклориста Мелітона Бучинського незвичайний і дорогий подарунок – гуцульські вишиття з описом 42 узорів і схемами їх виконання та описом крою жіночих і чоловічих сорочок. Олена Пчілка 1876 року випустила альбом української вишивки («Альбом систематично впорядкованих узорів малоруської орнаментики»), де використала матеріали Бучинського. У домі Косачів висів на стіні дуже своєрідний килим, укладений М. Бучинським із цих вишивок. У центрі килима – вишиті ним слова:

*Там, де Карпат сині гори,
Там зібрані тії взори,
Де зелена Буковина,
Шила руська їх дівчина.*

Олена Пчілка не змогла в той час скористатися із запрошення Мелітона Бучинського і відвідати Гуцульщину. А от її брат, Михайло Драгоманов, улітку 1875 року таки приїхав у Карпати, побував у багатьох місцях, а в Микуличині придбав для сестри і племенниці розкішні гуцульські сувеніри, в тому числі шийні прикраси-силянки. В цих тонкої роботи намистах ми бачимо на світлинах і Олену Пчілку, і Леся Українку з сестрами, і дружину Михайла Драгоманова. Саме вони її поширили по всій Україні моду на ці народні гуцульські аксесуари. Виїжджаючи в Крим на лікування 1897 року, Леся Українка взяла із собою улюблені гердани і силянки (про що свідчать фото письменниці, зроблене в Чукурларі).

На Гуцульщині Леся Українка побувала влітку 1901 року. Приїхала з Чернівців у Вишніцю, зупинилася 13-21 липня разом з Климентом Квіткою (своїм майбутнім чоловіком) у гостинному домі Анни Москви, а потім через Кути і Косів дібралася до Яворова. Тут їх прийняла родина Окуневських, з якою Косачі були знайомі ще з Відня і Києва. З Теофілом, Ольгою Окуневськими та їх родичкою Наталею Кобринською, яка підтримувала дружні зв'язки з Оленою Пчілкою, Леся Українка була у приязних стосунках. Тому відпочивалося їм у Яворові дуже мило, про що Леся пише у листі до Ольги Кобилянської.

У Криворівні зупинилися в будинку о. Волянського. Він дав їм до Буркути цілу пачку українських книжок. У підросійській Україні, де діяла суворона заборона на українську літературу, такого не могло бути й близь-

ночівлю. Гірські пейзажі тишили зір, вносили в душу неймовірні почуття, тому незручності дороги і дрібний дощик, що трохи покropив їх, антропи не докучали. Приїхали у Буркут 24 липня і пробули там до 30 серпня.

У листі від 1 серпня 1901 року Леся Українка написала Ользі Кобилянській, що в Буркуті вони освоїлися швидко і «зразу перестали себе чужими почувати». Душою товариства був доктор Володимир Кобринський, який дав Лесі кілька лікарських порад і заборонив їй перший тиждень купатися.

Іван Франко вирішує знову зустрітись з Лесею Українкою та Климентом Квіткою і приїжджає у Буркут разом з Миколою Міхновським та Лесею Кульчицьким.

Франко вже мав зовсім інший настрій. Він багато розмовляв, ловив пстругів і приносив їх Лесі, а ввечері своїм приємним баритоном співав народні пісні. Климент Квітка записав тоді з його голосу 32 твори – «Ой ходить Іван понад Дунай», «Ой гук, мати, гук», «Сеї ночі із півночі, ще й кури не піли...», «Жалі мої, жалі...». Поетеса записала від Франка пісню «Чому, сину, не п'єш, чому не гуляєш», яка її дуже вразила.

Леся Українка також зачарувала товариство своїм співом: вона охоче виконувала волинські пісні, які знала змалечку. Студент другого курсу Чернівецького університету Микола Харкевський записав одну з них – «Ой не шуми буйним листом», навчив її своїх друзів, і у такий спосіб пісня поширилася в Галичині й на Букovinі.

Відомий прикарпатський історик і красналиця Петро Арсенич за автографами на листівці з видом Буркути із сімейного архіву Стефанії Стефанович-Литвинювич зумів установити життєвий шлях усіх, хто тоді, в липні-серпні 1901 року, відпочивали в цій карпатській оздоровниці. Дванадцятилітня Стефанія була тут разом з мамою Ольгою Стефанович, дружиною громадського діяча з Кут Володимира Стефановича, яка на цій листівці поставила дату 5/8-901, підписала «Спомин з Буркути» і попросила в усіх, хто там тоді перебував, підписатися на пам'ять. На лицевій стороні під зображенням відпочинкового комплексу підписалися: «Д-р Іван Франко», «Леся Українка». На звороті поставили автографи ще 21 особа. Це були відомі люди в культурному й громадському житті Галичини, діяльність яких з приходом радянської влади оцінювалася як «ворожа», «націоналістична», і тому замовчувалася. А всі ж вони були знайомими чи приятелями Лесі Українки, і в їх оточенні вона почувалася затишно і мило! Як пізніше написав Климент Квітка, «перебування Лесі Українки в Карпатах було одним із найщасливіших моментів у її житті».

Коли Леся була в Буркуті, їй прийшов лист від Анни Москви з Вишніці, привітної власниці затишного пансі-

Ольги Кобилянської Володимир Вознюк, «пізніше поетеса була навіть задоволена, що не потрапила на нього», бо слухати хвалебні слова у свій бік їй було б якось не вельми зручно.

На курорті Леся Українка дістала нові сили для творчості, про що пише в своїх листах рідним. Вона працює над драматичними творами «Одержима», «В луці». Поезії «В інші гори я долину...», «Ой піду я в бір темнений...», «Гей, піду я в ті зелені гори...», «Мрія далека, мрія минула», «Темна хмарка, а веселка ясна», «О, як то тяжко тим шляхом ходити», «Хочеш знати, чим справді було...», «Ой, здається – не журюся...», «Чом я не можу злинути угору...» – це відгомін про перебування у Карпатах у її поетичному доробку.

Вони увійшли до збірки «Відгук», виданої 1902 р. у Чернівцях. А от поезії «В інші гори я долину» та «Мрія далека, мрія минула» були опубліковані аж у 40-х роках ХХ століття. Перший – у «Літературній газеті» (тепер «Літературна Україна») 16 серпня 1940 року за записом із альбому Анни Москви, про яку уже згадувалося і в чиему вишніцькому привітному будиночку «під зеленим ліхтарем» Леся гостювала більшість тижня.

Друга поезія – «Мрія далека, мрія минула» – надрукована уже після Другої світової війни у другому числі журналу «Вітчизна» за 1946 рік на сторінках 21-22.

Відпочинковий сезон у Буркуті закінчувався, і Леся Українка з Климентом Квіткою вирішили повертатися до Чернівців, а звідти додому в Київ. Але перед тим захотіли побувати ще в кількох гірських місцях. Леся була наче окрилена, літуння в Буркуті пішло їй на користь, вона зміцніла фізично і навіть змогла піднятися на гору Луковець, що знаходиться на висоті 1500 метрів над рівнем моря.

30 серпня майбутнє подружжя виїжджає до села Гриняви, а звідти – в Довгополе. Проблема із мандрівкою не було – за ними своїми кіньми приїхав двокопійський парох Іван Попель (до речі, дядько майбутньої письменниці Марійки Підгірянки – Марії Ленерт). Священик Попель був людиною дуже освіченою, мав велику бібліотеку, його поважали мешканці гірських сіл і дуже хотіли бачити послом (тобто депутатом) австрійського парламенту, куди о. Попель в той час саме балотувався.

Крім Довгополя, гості з Києва побували ще в Яблуці, Коятині – селах, які Леся Українка знала за творчістю Ю. Федьковича. Саме тому в листі до сестри О. Косач, датованому 15 вересня 1901 року, вона пише: «Се ті гори, що я через них з Буркути їхала – сама федейковичівщина».

Згасав день 10 вересня, коли Леся, надзвичайно втомлена важкою і довгою дорогою, дібралася до Вишніці й зупинилася там, де раніше, в п. А. Москви. Відпочивши кілька днів (довелося навіть лежати в ліжку – так погано почувалася), письменниця залізницею вирушила до Чернівців, а вже звідти – 29 вересня – до Києва.

Гуцульщина залишила помітний слід у житті і творчості видатної дочки нашого народу Лесі Українки, яка заслужила собі щирі любові в вдячню пам'ять на багато років наперед своєю геніальністю і відданістю рідній українській землі.

Аделя ГРИГОРУК,
членкиня НСПУ та НСЖУ,
заслужений працівник
освіти України.

Про життя і діяльність Михайла Романа

«Očarený slovom – pedagóg – vedec – dejateľ Michal Roman» – так названо книжку педагога і поета Сергія Макари про життєвий і творчий шлях педагога, літературознавця і літературного критика Михайла Романа з нагоди його круглого життєвого ювілею – 90-річчя (Пряшів, 2020, видавництво Art-print, s.r.o, 160 стор., ISBN 978-80-89721-54-2).

Книжка адресована словацькому читачеві, тому вона розповідає про окремі етапи життя Михайла Романа – кийський період навчання, а далі пряшівський і банськострицький, а також діяльність після виходу на пенсію. Тут же читач має змогу довідатись про зустрічі і співпрацю Михайла Романа з українськими письменниками. Цікаві розповіді читаємо також про ділові і приватні зустрічі Михайла Романа з словацькими і чеськими письменниками.

Книжка містить також список публікацій Михайла Романа, присвячених творчості Сергія Макари.

Наприкінці 2020 року появилася друком друга частина персональної вибіркової бібліографії Михайла Романа, яка охо-

плює період 2005 – 2020 років. Бібліографія містить 456 позицій – довідки в енциклопедіях і словниках та статті про його творчість, список укладених збірників наукових робіт, книжкових публікацій, а також статей, які появилися в Словаччині і за її межами. Наприкінці бібліографії вміщені цінні персоналії Михайла Романа.

-мі-

Візантійський хор презентує світові українську культуру

Утрехтський Візантійський хор у Нідерландах відсвяткував 70-й ювілей.

Колектив, що співає українською мовою православних пісень, був заснований 9 лютого 1951 року видатним українським хоровим диригентом та музикознавцем Мирославом Антоновичем. Візантійський хор складався виключно із нідерландців та виконував лише україномовний репертуар.

«Вже понад сім десятиліть Утрехтський Візантійський хор репрезентує світові українську

культуру, мову і традиції та став справжньою візитівкою українського музичного мистецтва у Нідерландах», – зазначили в українському посольстві.

Основу Візантійського хору склали українські семінаристи Антоновича, які після Другої світової війни опинилися в Нідерландах.

Мирослав Антонович протягом сорока років був очільником хору та виховав не одне покоління шанувальників України та українського хорового співу.

УКРІНФОРМ, 15.02.2021 р.

Крилаті вирази

- Ось мій секрет, він дуже простий: бачить одне лише серце. Найголовнішого очима не побачиш.
- Якщо йти все прямо та прямо, далеко не зайдеш.
- Ніколи не треба слухати, що говорять квіти. Треба просто дивитися на них і вдихати їх аромат.
- Я боюся стати таким, як дорослі, котрі нічим не цікавляться, крім цифр.
- Діти повинні бути дуже поблажливими до дорослих.
- Потрібно стерпіти двох-трьох гусениць, якщо хочеш познаться з метеликами.
- Коли стане дуже сумно, добре подивитися, як заходить сонце.
- У кожній людини свої зірки.
- Знаєш, чому гарна пустеля? Десь у ній ховаються джерела.
- Від кожного треба вимагати те, що він може дати. Влада пердусім має бути розумною.
- Всі дороги ведуть до людей.

Антуан де Сент-Екзюпері.

Сторінки минулого (25)

БОДРУЖАЛ (БОДРУЖАЛ, БОДРУЖАЛЬ) – BODRUŽAL (окр. Свидник)

Bedruczoua (1600), Bodrudsa (1618), Bodrussal (1786), Bodružal (1808), угорськи Bodruzsál, Rózsadomb.

Стат.: 1618 р. – 4 селянські будинки і будинок шолтиса, якому належав млин, 1787 р. – 22 будинків, 149 жителів, 1801 – 166 жит., з того 150 руської нац., 1828 – 22 буд., 181 жит., 1869 – 127 жителів, 1900 – 151 жит., з т. 147 чсл., 3 руської, 1910 – 155 жит., 1 чсл., 140 руської, 1921 – 35 буд., 161 жит., з т. 36 чсл., 118 руської, 6 євр.; 154 гр.-кат., 6 ірз.; 1930 – 185 жит., з т. 162 російської, 175 гр.-кат., 1940 – 188, 1948 – 156, 1950 – 144 жит., з т. 107 слов., 57 російської, 3 р.-кат, 161 гр.-кат., 1961 – 166, 1970 – 124 жит., 1980 – 89 дит, з т. 71 слов., 14 укр., 4 російської нац., 1991 – 75 жит, з т. 57 слов., 15 русин., 2 укр., 1 російської, 38 гр.-кат., 27 прав., 2001 – 59 жит., з т. 47 слов., 10 русин., 1 укр., 16 гр.-кат., 25 прав., 2011 – 59 жит., з т. 29 слов., 12 русин., 18 невр., 1 р.-кат., 14 гр.-кат., 17 прав., 4 апостольська церква, 2 братська церква, 3 без, 18 невр., 2013 – 62 жит., 2017 – 63 жит.

Площа хотара 724 га.

Вперше в документах згадується 1600 р. як село, населення якого не платило податки королю. Припускають, що Бодружал міг бути заснований в 1573 – 98 рр. як нове поселення Маковицького панства.

Село одержало назву від імені шолтиса. На початку 18 сторіччя Бодружал належав до маєтку графів Аспремонтів, пізніше графів Ердеді, Велкенштейнів. Жителі займалися землеробством, працювали в лісах, вже на початку 17 ст. виготовляли гонти – шіндли. Урядовий лексикон Угорщини 1773 р. фіксує село як чисто руське. В 1806 р. село зазна-

чене як греко-католицьке з руською мовою проповідей. В 1846 р. з 22 жителів від голоду, холери і тифу померло 52 людей. Від пол. 19 ст. почалась еміграція за океан. На поч. 20 ст. тут мали маєтки пани Тонети. Під час 1-ої світової війни с. попало у фронтову лінію і зазнало значної шкоди. Під час першої ЧСР жителі були лісорубами, займалися фурманкою і землеробством. У міжвоєнний період частина селян працювала на лісопилці у Крайній Полянці. Восени 1944 р. село було 7 тижнів у фронтовій лінії, знищено 8 будинків та 27 пошкоджено. В 1947 р. переселились (оптували) в Україну 4 особи (1 сім'я). 1953 р. проведена автобусна лінія, 1958 р. – електрифікація, 1972 р. засновано лісо-сільськогосподський завод, 1990 р. збудовано сільський водопровід.

Початки духовної культури в Бодружалі сягають до середини 19 ст. В той час зустрічаємося з іменами перших учителів. До найвідоміших з них належав Михайло Рудий, якого наприкінці 19 ст. замінив Іван Запотоцький. Навчалось особливо взимку, а в літні місяці діти працювали на полі. В 1881 р. знаходимо тут і шкільну раду, членами якої були Федір Воверко, Іван Гомза, Петро Сейканич, Митро Желізняк, Іван Штурак та ін. У наступні роки в селі рідко бував учитель, і тому неписьменність, аж до недавнього минулого, була тривалою ознакою села. На початку 20 сторіччя тут діяли і визначні учителі, як Олександр Команицький, Іван Команицький, пізніше Онуляк і Джунда. Через нестачу дітей 1973 р. школу закрито.

1658 року збудовано

▲ Церква св. Миколая в Бодружалі.

-мі-

НОВА ФОРМА ІЖІ ІДОЛЬСЬКОЇ ЖЕРТВИ

Перехід від поганства до Християнства не був легким. Тайна цього переходу захувалась у переході ізраїльського народу від єгипетського рабства до обітваної землі на протязі сорока років. Господь Бог бажав приготувати ізраїльський народ, щоб був достойний увійти в обіцяну землю і також щоб забув всі поганські звичаї єгипетського рабства.

Хоча перехід до Християнства зробився силою і діянням Св. Духа і життя перших християн було наповнене духовними плодами, але все-таки було багато випадків, коли інфільтрувалась і тінь старого поганського життя. Знається добре випадок з сім'єю Ананії і Сафіри (Д. А. гл. 15-та). Декотрі з християн не зреклись цілком поганських звичаїв і споживали – одночасно причащались Св. Тілом і Кров'ю Христовою – їжу з ідольської жертви, хоча не вірили в ідолів. Будучи сильно затьмарені розумом, поганські народи здійснювали парадоксальну дію: спочатку кланялись ідолам, вважаючи їх своїми творцями, а опісля приносили їм їжу, асимілюючи їх з людьми. І як ідоли не їли нічого, цю їжу роздавалось людям, певно, для споживання. Сильна темнота і глупство! Св. Ап. Павел говорить про цей поганський звичай в 1-му посланні до Коринтян у 8-ій главі, де уточнює, що їжа сама собою не є лихом, але споживання їжі ідольської жертви робить спотикання між християнами і також те, що «ідол в світі ніщо і іншого Бога нема, крім Бога Одного» (1 Кор. 8,4). Але цей поганський звичай так сильно стурбував первісних християн, що на Апостольському Соборі, що відбувся в Єрусалимі, був першою точкою обговорених питань (Д. А. 15,20). Не минуло так багато часу, і цей поганський зви-

чай зустрічається в житті тих сімох азійських Церков, яких аналіз християнського життя зробив Сам Господь наш Ісус Христос у об'явленню до Св. Ап. і Єв. Івана, на острові Патмос. Зберігся цей темний звичай в Церкві з Пергамі (Об. 2,14) та в Церкві з Тіатири (Об. 2,20). З цього аналізу видно, що цей звичай був не тільки спотиканням для свідомих християн, але був огидою перед Спасителем, за що треба було їм покаятись, щоб не були покарані (Об. 2,16; 2,22).

В наші дні сильно поширилась інша форма, інший вид їжі ідольської жертви, яку називаю: наркотики. Наркотики все одним видом їжі являються. Ця практика була прибрана від нехристиянських народів і дуже болючим ділом являється те, що вона поширилась дуже швидко серед нашого молодого християнського покоління. Нема тієї школи, нема того факультету, де б не зустрічались наркомани. Не бажано говорити про шкідливі наслідки в житті наркоманів, тому що про це говорять психологи, лікарі та інші науковці, але бажано, щоб поглянули трошки на контраст між наркотики і Св. Причастям Тіла і Крови Христової. Ворог людського роду знає добре про силу Св. Літургії, Св. Причастя, навіть тремтить перед ними і зате веде сильну боротьбу, щоб віддалити християн від них. На превеликий жаль, ми, християни, не знаємо повністю про незрівняну силу Св. Літургії, Св. Причастя і Св. Тайни Покаяння, які являються єдиним джерелом досконалої радості і досконалого щастя.

Наркомани «сповідаючись», іншим кажуть, що не відчуваючи радості в їхньому житті, та не маючи щастя, почали споживати наркотики. Здобуття щастя подібне до здобуття золота. Золото не знаходить-

ся зверху землі, а в середині землі і придбання його вимагає зусиль. Щастя приходить з середини нашої душі. «Царство Боже в середині вас» (Лк. 17, 21), сказав Господь наш Ісус Христос. Воно не здобувається виключно через біологічне життя, подібно до іншої їжі. Але послухаймо слово Спасителя нашого про здобуття щастя: «Раджу (не силує) тобі купити в мене золото в огні перецищеного, щоб збагатитись і в білу одіжку щоб зодягнутись...» (Об. 3,18). Далі каже: «Кого я люблю, тому докоряю я караю того, старайся покаятись» (Об. 3,19). Дія покаяння означає «купити» золото віри. Лишень після цього входить в таїнственну кімнату нашої душі (чудова річ, з нашого дозволу) Цар наших душ, під видом Св. Причастя. Тепер здійснюється наша дезінфекція, але не наших рук, а наших душ. Це є спр а ж н є щастя людини! Що воно є дійсним щастям, говорить нам теж слово Спасителя: «Блаженні, хто вміє одіжти свої, щоб мати право на дерево життя» (Об. 2,2,14). Це є останнє блаженство Св. Письма, але в тім самім разі одне з найцінніших блаженств.

Роздумуючи над цими словами, афонський архимандрит Єфрем Філотей говорить: «Багато нам треба потурбуватись над справою одіжти нашої душі: чи є вона чистою, або чи не є ще чистою. Треба нам виблизити її, щоб могли з'явитись перед Христом. Покаймося посправжньому, сповідаймося щиро. Покаяння не має кінця, нам воно потрібне до останнього нашого подиху, грішимо в кожную мить». Яке прекрасне слово залишив нам Пастир Герми, котрий сказав, що: «Покаяння є великою мудрістю».

Прот. д-р Микола ЛАУРУК. Сигет (Румунія).

Петро Гуменик

10.2.2021 р. в Гуменному помер декан, настоятель православного приходу в Гуменному, о. митр. прот., м'р Петро Гуменик.

Петро Гуменик народився 5.3. 1954 року в селі Медведже Свидницького округу. Закінчив Православний богословський факультет в Пряшеві. Сан священника прийняв 16.3.1975 р. Служив в русько-українських селах – Собоші Свидницького округу (1975 – 1981) і 12 років – в Баєрвіцях Сабинівського округу (1981 – 1993). Настоятелем Православного приходу в Гуменному був призначений 1.7. 1993 р. Основну частину віруючих і тут складали русини-українці. Під час духовної діяльності закінчив будівництво нового православного храму свв. Кирила і Мефодія, завдяки його зусиллям був завершений розпис храму. Його заслугами розпочав діяльність церковний хор, який протягом 28 років існування виступав на різних церковних торжествах і духовних фестивалях, в тому числі на Фестивалі духовної пісні в Снині. З його іменем пов'язують проведення традиційних Різдвяних екуменічних концертів в Гуменному (21). Його заслугою в основних і середніх школах Гуменного було запроваджено навчання православної релігії. Розгорнув широку роботу з молоддю, понад два десятки років організував літні молодіжні табори, в тому числі в Комарнянському монастирі, пізнавальні походи і паломництва. Його заслугою було встановлено Свято-Андріївський хрест на гуменському військовому цвинтарі.

Його діяльність оцінило місто Гуменне, нагородивши його Премією приматора міста за підтримку екуменізму (2010).

Широкою і різноманітною діяльністю о. Петро Гуменик здобув авторитет серед віруючих, жителів міста і самоврядування міста Гуменне.

Вічна йому пам'ять!

-мі-

У 700-літній Горянській ротонді відновлять фрески

Старовинні фрески планують відновити у Горянській ротонді в Ужгороді (Закарпатська область України). Про це розповів священник Богдан Савула, повідомляє Закарпаття онлайн.

Унікальність цієї пам'ятки національного значення, каже дослідник Володимир Мойжес, у тому, що вона шестиконхова, т. е. має шість заглиблень. Під час реконструкції археологи визначили вік ротонди.

«Ротонду побудували в кінці XIII століття. В області вона одна з найстаріших», – розповів Володимир Мойжес, який досліджує храм 7 років. За його словами, Горянською вона зветься через те, що знаходиться в мікрорайоні Горяни

ли покрівлю та перекирили купол, обробили стіни, розкрили боковий вхід та ще один – до

нують реставрувати, тому що вони фактично мають певний сюжет. Відновлять фрески і

в Ужгороді. Тут щодня проводять богослужіння.

Церква є греко-католицькою з 1991 року. За словами Володимира Мойжеса, торік завершили реставраційні роботи, які тривали з 2016-го. Храм відновили зовні: заміни-

ли купол, перекирили купол, обробили стіни, розкрили боковий вхід та ще один – до ротонди. Під час розкопок виявили стіни, які оточували церкву. Проводили й інші роботи.

У храмі є фрески XV століття, каже священник Богдан Савула. Він служить тут четвертий рік. Розповідає: їх пла-

всередині ротонди, які датуються XIV століттям.

«Перший ряд – це вся хресна дорога Ісуса Христа, – розповів Богдан Савула. – Другий ряд починається зі свята Благовіщення, а потім є Дари волхвів, Втеча в Єгипет і Тайна вечеря. У самих конхах маємо Христа Пантократора з 4-ма євангелістами, є Богородиця. У куполі збереглися лише силуети 12-ти апостолів, ми маємо приблизно 5 збережених: можемо говорити, що це 12 апостолів».

Як розповів священник, найближчим часом на території Горянської ротонди планують зробити туристично-паломницький центр.

Релігійна правда.

Гумор

Дохтор предпише Васильові віагру і гварить:

- Завтра мі придьте повісти, ці то забрало.

На другый день:

- Но як, выскушали съте?

- Ні, бо жена ішла ку дівці.

- Та мали съте выскушати із сусідков.

- Пан дохтор, на сусідку мі віагру не треба!!

Юрку, чув єм, же съ ся недавно оженив.

- Та то гей.
- А щасный єсь?
- Не знам, але жена гварить, же гей!

Петре мій, ты ня сильно любиш, правда?

- Та так, як ты мене.

- Нікда-м не думала, же єсь такый безцітний себець.

- Штефане, рано єсь мі повів, же єм дурна. Тепер бы єсь ня мав попросити, жебым ті перебачила.

- Перебач, Марько, дуже багуню, же єсь дурна.

Програма радіо

1.3.2021 – **понеділок**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
2.3.2021 – **вівторок**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
3.3.2021 – **середа**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
19.00 – 20.00 – Бєсїда русинська
4.3.2021 – **четвер**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
5.3.2021 – **п'ятниця**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
6.3.2021 – **субота**
14.00 – 15.00 – Музичні вітання
19.00 – 20.00 – Клуб особистостей русинськи
20.00 – 20.30 – Громадянський клуб
20.30 – 21.00 – Гіт-парад русинський
21.00 – 22.00 – Національний журнал український
22.00 – 23.00 – На словечко, реприза
7.3.2021 – **неділя**
21.00 – 22.00 – Там, у нас, реприза
22.00 – 22.30 – Корені, реприза
22.30 – 23.00 – Музика національностей, реприза
8.3.2021 – **понеділок**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
9.3.2021 – **вівторок**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
10.3.2021 – **середа**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
19.00 – 20.00 – Дзвони над країною русинськи
11.3.2021 – **четвер**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)

19.00 – 20.00 – Клуб особистостей український
12.3.2021 – **п'ятниця**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
13.3.2021 – **субота**
14.00 – 15.00 – Музичні вітання
20.00 – 21.00 – Мандрівка з музикою – Музика етносу
21.00 – 21.30 – Мости
21.30 – 22.00 – Музика національностей
14.3.2021 – **неділя**
21.00 – 22.00 – Бєсїда русинська, реприза
22.00 – 22.30 – Громадянський клуб, реприза
22.30 – 23.00 – Гіт-парад русинський, реприза
23.00 – 24.00 – Клуб особистостей, реприза
15.3.2021 – **понеділок**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
16.3.2021 – **вівторок**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
17.3.2021 – **середа**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
19.00 – 20.00 – Бєсїда русинська
18.3.2021 – **четвер**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
19.3.2021 – **п'ятниця**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
20.3.2021 – **субота**
14.00 – 15.00 – Музичні вітання
20.00 – 20.30 – Ми, русини
20.30 – 21.00 – Музика національностей
21.00 – 22.00 – Клуб особистостей український, реприза
22.00 – 23.00 – Мандрівка з музикою, реприза

21.3.2021 – **неділя**
09.00 – 10.00 – Літургія ГКЦ, Пряшів
21.00 – 22.00 – Дзвони над країною, реприза
22.00 – 22.30 – Мости, реприза
22.30 – 23.00 – Музика національностей, реприза
22.3.2021 – **понеділок**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
23.3.2021 – **вівторок**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
24.3.2021 – **середа**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
25.3.2021 – **четвер**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
19.00 – 20.00 – На словечко
26.3.2021 – **п'ятниця**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
27.3.2021 – **субота**
14.00 – 15.00 – Музичні вітання
20.00 – 20.30 – Корені
20.30 – 21.00 – Гіт-парад український
21.00 – 22.00 – Національний журнал український, реприза
28.3.2021 – **неділя**
21.00 – 22.00 – Бєсїда русинська, реприза
22.00 – 22.30 – Ми, русини, реприза
22.30 – 23.00 – Музика національностей, реприза
29.3.2021 – **понеділок**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
30.3.2021 – **вівторок**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
31.3.2021 – **середа**
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
19.00 – 20.00 – Бєсїда русинська, реприза

Зміна програми можлива.

Різними мовами світу

Освітня культурологічно-мистецька акція «Леся Українка: розширення горизонтів» відбулася 20 лютого онлайн та об'єднала українців з 4 континентів і 24 країн світу.

З нагоди 150 річчя від дня народження Лесі Українки відбувся прями етер, який підготували Товариство «Україна-Світ», Світова федерація українських жіночих організацій (СФУЖО) та Національний музей літератури України спільно з освітніми закладами України та зарубіжжя.

Під час етеру його учасники читали поезії, виконували музичні композиції на слова Лесі Українки, демонстрували уривки з театральних вистав.

Основними виконавцями були учні освітніх закладів в Україні та за її межами, а також відомі артисти з різних країн світу. Серед них, зокрема, народна артистка України, співачка і музична режисерка, солістка Хорватської Національної опери ім. Івана Зайця міста Рєка Ольга Камінська; заслужений жур-

наліст України, зараз – викладачка української мови в Українських студіях Пітсбургського університету (США) та колишня вчителька «Рідної школи», авторка та виконавча редакторка українських радіоопрограм у Пітсбурзі, авторка численних статей у різних українських газетах та журналах Оксана Лернатович.

ПОДЯКА

Щиро дякую всім, хто привітав мене з 85-літтям. Якщо здоров'я дозволить, я буду і надалі працювати на ниві україністики.
Проф. Микола Мушинка,
д-р філол. наук,
академік НАН України.

NOVE ŽYTĚ

Logo for NOVE ŽYTĚ KULT MINOR, featuring a stylized 'K' and 'M'.

Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Ročník 71. Šéfredaktor Miroslav Iljuk. Adresa redakcie: Janka Borodáča 5, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nexta.sk. Náklad: 500 ks. Ročné predplatné 10,40 € Štvrťročné predplatné 2,60 € Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlač. Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk. Objednávky na predplatné do zahraničia prijíma: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovart-gtg.sk. Počítačová sadzba NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

НОВЕ ЖИТТЯ

Видає Союз русинів-українців СР. Рік видання 71. Головний редактор Мировис Ілюк. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nexta.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просьбу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.

Видає Союз русинів-українців СР.

Рік видання 71. Головний редактор Мировис Ілюк. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nexta.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просьбу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.